

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinqve

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

3 An includat realem vnionem corporis Christi ad species sacramentales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

Sed occurrebant hoc loco variae difficultates. Prima, an ratione huius praesentiae, possit Christus dici esse in loco. Secunda, an circumscriptivae, vel definitivae. Tertia, quomodo haec praesentia possit simul esse in corpore Christi, cum praesentia, quam habet in caelo. Sed priores duas difficultates tractat Divus Thomas quaest. sequenti. Tertia vero coniuncta est cum illis: & ideo commodius agemus de omnibus post sectio. 1. disputationis sequentis, intellecta prius specifica ratione huius praesentiae, quam ibi explicabo. lege interim Capreolum d. 10. qu. 1. artic. 2. & 3. in argum. Durand. & Aureol. contra primam conclusionem.

Capreol.

Esse sacramentale Christi si praeter praesentiam communit habitudinem ad species.

Dico tandem ultimo in hac quaestione, esse sacramentale corporis Christi in hoc sacramento, praeter hanc praesentiam, connotare habitudinem aliquam ad species, sub quibus continetur. Hanc conclusionem sumo ex D. Thoma q. sequenti artic. 7. Et potest explicari: quia, quando sub speciebus mutat locum vel circumferretur, reuera, mutat illum in se ipsum modum praesentiae, quem hactenus explicuimus: quia alibi est, quam antea, & substantialiter replet diversum spatium, & mutat relationes propinquitatis & distantiae sine mutatione terminorum, & tamen non censetur mutare simpliciter esse sacramentale, quia retinet habitudinem ad eandem species: sicut enim manet idem sacramentum & ex vi eiusdem consecrationis: ita & idem esse sacramentale: ergo signum est, hoc esse sacramentale, non consistere in solo illo modo intrinseco, sed quasi formaliter connotare talem habitudinem ad has species. Quae etiam habitudo variari potest, immutato manente modo intrinseco praesentiae: posset enim Deus mutare has species, & alias loco illarum substituire, corpore Christi eodem modo manente: & tunc mutaretur habitudo ad species vel denominatio ab illis proveniens, & non per absolutam mutationem Christi, sed per mutationem alterius, si specierum, atque adeo sine variatione modi intrinseco praesentiae. Quae autem sit haec habitudo ad species, potest diversis modis explicari. Primo ex Aug. 5. de Trin. c. 10. ut sit habitudo signari ad signum: quia ratio sacramenti in significatione consistit, & Christus semper per eandem species significatur, quando sub illis, & cum illis dicit habitudinem ad eundem effectum sacramentalem, sed haec significatio solum addit relationem fundatam in praedicto reali modo praesentiae corporis, & continentia specierum. Secundo Capreol. & Ferrar. supra explicant per comparisonem, ad praedicamentum Habitus, ad quod dicunt reuocari hoc esse sacramentale, quantum ad hanc habitudinem, quia sicut Habitus est quid extrinsecum, & quodammodo continet hominem vestitum, ita species respectu corporis Christi, quasi extrinsece continent & denominant illud. Tertio explicari potest per relationem intimam propinquitatis: nam licet praesentia non sit relatio, tamen ex illa consequitur, si adit terminus cum proportionata praesentia, hoc igitur esse sacramentale corporis Christi, praeter intrinsecam praesentiam, requirit relationem ad species sibi etiam praesentes. Quarto etiam explicari potest haec habitudo consistere in vera & reali vniione inter corpus Christi, & species: de quo modo, quia hanc habet controuersiam, sectio. seq. inuestuemus. Ex his obiter colligitur, hoc esse sacramentale, prout includit haec omnia, non fieri per se primo per aliquam actionem, sed fieri fundamentum praesentiae, inde vero resultare alias relationes, vel denominationes.

Capreol. Ferrar.

Differentia qua est inter praesentiam & propinquitatem ad species explicatur.

Solum posset aliquis quaerere, quare modus praesentiae, qui consideratur in ordine ad locum, vel spatium specierum dicitur esse absolutus, & intrinsecus corpori Christi, modus autem praesentiae, & propinquitatis intimae ad species dicitur tantum esse relatio vel denominatio extrinseca. Respondetur, interrogationem hanc communem esse, tam corporibus,

quam Angelis, & rebus omnibus, quae sibi inuicem sunt praesentes. Ratio ergo breuiter est, quia praesentia rerum inter se supponit modum existendi rei secundum se, & in illo fundatur, & ex illo resultat, & ideo, nisi res, quae sibi sunt praesentes, aliud genus vniionis inter se habeant, ex vi solius praesentiae, solum dicunt talem modum relationis. Et signum a posteriori est, quia mutari potest per solam mutationem alterius extremi, & similiter acquiri: at vero alius modus praesentiae qui consideratur in ordinato spacio, non habet alium, in quo fundetur, vel ex quo resultet, nec terminum realem, a quo pendeat, & ideo est modus absolutus, & intrinsecus illius rei, quam afficit, & ex genere suo per solam propriam mutationem sui subiecti acquiri & amitti potest.

SECTIO III.

Verum haec praesentia includat realem ac veram vniionem Corporis Christi ad species sacramentalis.

Praesentia vnius rei ad aliam ex vi, ac praecisa ratione sua, solum requirit indistantiam, ac perfectam propinquitatem talium rerum inter se, & hanc praesentiam hactenus explicuimus, quid sit, quomodo certum est, hanc saltem conuenire Corpori Christi, respectu specierum sacramentalium. Nunc ergo inquirendum superest an praeter hanc praesentiam intercedat vniio quoniam n. omnis vniio praesentiam requirit vniobilitatem inter se, non tamen e conuerso, omnia, quae sunt sibi praesentia, sunt inter se vniata.

In qua re prima sententia referri potest, affirmans in hoc sacramento esse veram vniionem inter Christum & species, ineffabilem tamen, & incomprehensibilem. Ita videtur sentire D. Th. in 4. d. 11. q. 1. artic. 1. ad 1. vbi exponit Damasc. lib. 4. de fide c. 1. 4. quae situm. 1. ad 1. vbi exponit Damasc. lib. 4. de fide c. 1. 4. dicentem: Deum coniunxisse diuinitatem suam pane & vino, & fecisse ea Corpus & Sanguinem suum. intelligendum esse, quantum ad species, quibus Christi Corpus diuinitati vniuntur modo ineffabili coniungitur. Vnde Caiet. hic dicit hunc modum vniionis esse ineffabilem, & a Concil. Lateran. vocari: Continens & coeuentis, & q. 7. a. 6. dicit, inter corpus & species intercedere nexum a solo Deo factum, quod non potest intelligi, nisi de vniione formalis, quia vniio effectiua, de qua postea dicam, non potest a solo Deo immediate fieri, implicat enim repugnantiam: Vt ait autem Caiet. ibi quibusdam rationibus parum efficacibus, quas propterea omitto. In eadem sententia videtur esse Aureol. apud Capreol. d. 10. q. 1. in argumentis c. 1. 1. concl. & idem Capreol. ibi. q. 2. ad 1. Scoti contra 2. concl. Palud. q. 3. & uterque dicit corpus Christi, licet non sit vniuntur speciebus, sicut potentia actui, vniuntamen tanquam id, quod subiecto accidentium succedit, & inseparabiliter illis coniungitur vera vniione, quae in perfectionem excludit, sic etiam Scotus ibi q. 1. a. 6. dicit, corpus Christi aliquo nexu sub speciebus contineri, idem sentit d. 9. q. 2. a. 1. ad 2. & 4. Scot. & latissime a. 4. post recitatam 3. & 4. opinio. vbi praeter praesentiam localem, requirit vniionem vt corpus Christi contineatur sub speciebus, eo modo, quo continebatur substantia, sed clusa inhaerentia idem sentit Ledel. 1. par. 4. q. 6. a. 4. dub. 5. qui praeter praesentiam, requirit alium modum. Richard. a. 13. pag. 266. §. intelligitur autem, dicit, Ex corpore & speciebus constitutum vnum sacramentum, non solum vt ex signo designato, sed modo nobis ineffabili, & incomprehensibili, & infra dicit: Intimius coniungitur Corpus Christi speciebus quam prius vniuntur substantia panis, non solum ex Dei voluntate, sed ex ipso modo, quo ibi existit: idem a. 14. pag. 301. In eadem sententia est Alanus libr. 1. c. 34. 35. 36. & 37. vbi licet affirmare non audeat se tamen valde propensum ostendit, vt hypotheticam vniionem inter species & Christi Corpus concedat. Bellarminus libro 3. de Eucharistia capite 18. de seq. Ioan. Hessel. libro de Corpore Christi fol. 187. dicit: Corpus

Corpus Christi arctius coniungi accidentibus, quam Angelus corpori assumpto coniungatur, idem sentit Claudius repetitione quinta, capite tertio, quatenus dicit corpus Christi suppleri vicem Subiecti, & repetitione nona, capite 6. fol. 139. pag. 2. dicit, esse vnionem arctissimam non inhaerentiam, nec hypostaticam sed sacramentalem. Fundamenta huius sententiae varia afferuntur, vt, verbi gratia; quia ex corpore Christi & speciebus fit vnum sacramentum: ergo oportet, vt intercedat vera vnio. Sed hoc & similia non habent difficultatem, quia, vt constat, ad compositionem sacramenti non requiritur vnio physica inter componentia, sed satis est propinquitas seu praesentia cum mutua relatione: quia sacramentum non est vnum per se, nec physicum, sed artificiale. Duo igitur sunt, quae nonnullam difficultatem habent, primum est, quia nisi intercedat vnio inter corpus & species, fieri non potest, vt corpus Christi inde excludat formaliter substantiam panis; per intrinsecam incompossibilitatem: Sola enim praesentia realis non est formaliter incompossibilis cum substantia, nec cum existentia eius, nec cum vnione, quam cum suis accidentibus habet: Est enim ibi substantia corporis Christi indiuisibiliter, & per modum substantiae: hoc autem modo non repugnat, quod sit intime praesens quantitati panis. Consequens autem est falsum, quia alias non posset esse vera conuersio substantiae panis in corpus Christi, quia duo termini, nisi formaliter inter se repugnent, non possunt, ex vi eiusdem actionis, seu conuersionis, vnus in alium conuerti. Secundum fundamentum sumitur ex quadam veluti communicatione idiomatum inter species, & corpus Christi, nam visus, tactus, fractus, aut motus speciebus, dicitur corpus Christi, videri, tangi, frangi, moueri: ergo nascitur hoc ex aliqua vnione, sicut ex simili communicatione inter humanitatem, & Verbum colligunt sancti Patres vnionem inter illa, vnde comparant se per hanc compositionem ex carne Christi & accidentibus panis, cum illa vnione ex carne & Verbo, vt refert late Claudius repetitione 8. capite 4. & hoc maxime conuincit communicatio in motu, nam, motus speciebus mouetur per accidens corpus Christi, quod non posset ex natura rei consequi nisi vera & realis coniunctio inter ea intercederet: simile argumentum sumi potest ex ea, quod corruptis speciebus, ita cum desinit esse ibi corpus Christi, quia amittit vnionem, sicut desineret substantia panis, cui corpus successit, vt significauit D. Thom. q. 77. art. 4. dicens: Corpus Christi desinere esse hic, corruptis speciebus, quia succedit substantia panis. Item, ex vi huius vnionis, accidentia separata habent vim efficiendi, quidquid possent facere coniuncta suae substantiae, vt ait Bonauentura. d. 11. artic. 1. q. 3. Denique, ratione huius vnionis, vere ac proprie designatur corpus Christi, dicendo. Hoc est corpus, quia illud pronomen proprie non designat, nisi quod realiter continetur & coniungitur cum his accidentibus sensibilibus.

Secunda sententia negat omnem vnionem realem inter Christum & species, praeter inseparabilem praesentiam ex parte diuino, ita sentit Scotus dist. 10. q. 1. Gabriel ibi. art. 2. concl. 10. & lect. 47. in can. vbi dicit: At Okam, idem Maior. d. 10. q. 6. & Thom. de Argen. q. 2. art. vltimo, Petrus de Aliac. q. 5. artic. 2. quatenus dicunt, corpus Christi moueri motis speciebus, ex voluntate, & ex pacto Dei, & eadem est sententia Nominalium, vt videbimus infra, quaest. 76. qui consequenter aiunt, Christum contineri sub speciebus, tanquam sub signo infallibiliter representante Christum ibi praesentem: Haec autem significatio fundatur in impositione Christi, non autem in vnione physica & reali. Fundamentum huius sententiae fuisse videtur, quia hoc satis est ad omnia, quae de hoc mysterio fides docet, intelligenda, quia sicut vnitas & esse sacramenti non oportet, vt dicat necessario ali-

quid physicum, praeter res, quae ad significandum imponuntur, ita neque vnio sacramentalis requirit propriam & physicam vnionem, sed solum eam propinquitatem, quae ad significationem & effectum sacramenti sufficiens fuerit: ergo alia vnio superflua est, & non satis intelligi potest.

Mihi videtur distinctione vtendum, alia est enim vnio intrinseca, quam vocamus formalem, & est illa, in qua duo extrema ita coniunguntur physice, vt proprie ac realiter componant vnum, quae compositio semper requirit in vtroque, vel altero extremo intrinsecum, & realem modum vnionis, essentialiter dependentem ab altero extremo, cum quo est compositio: seu a toto composito, quatenus, ipso destructo, non potest ille modus conseruari, sicut & conuerso, posito illo modo vnionis, necesse est, vt compositum resulteret, quae omnia ex metaphysica suppono, & ex his, quae traduntur in materia de Incarnatione. Praeter hanc vero vnionem, potest intelligi alia, qua voco effectiuam, & erit, quando duo ita sunt sibi intime praesentia, vt ex efficientia, quam habet vnum circa alterum, non possint separari, ac si dicamus, ferum esse realiter coniunctum magneti, non solum propinquitate locali, sed vnione effectiua, quia magnetis effectiue illud trahit & continet ne se separetur.

Dico ergo primo, inter corpus Christi & species non intercedit formalis vnio seu compositio physica, ex qua resulteret vnum physicum compositum, tanquam ex duabus partibus, seu extremis vere componentibus. Haec conclusio, quamuis ab authoribus distincte & expresse non ponatur, tamen sub eisdem terminis contrarium doceri non video, imo nec fere tractari, indicatur vero a Capreol. d. 10. q. 3. Ferrar. 4. cont. Gen. c. 63. quatenus dicunt, accidentia comparari ad corpus Christi per modum habitus, & rei extrinsecae adiacentis seu continentis, idem dicant aithores, qui hanc vnionem per solam efficientiam explicant, vt infra referam. Potest in eandem sententiam afferri Algerus lib. 1. de hoc sacramento dicens:

In sacramento, ne dicamus panis formam Christo impersonatam, quia mansura in Christi corpore non est. Vbi nomine formae, panis accidentia intelligit, & ideo dicit inferius, illam formam esse mysticam, respectu Christi, non imperfonatam, id est, non ipsius personae vnitam. Hoc etiam videtur asseruisse Gloss. ordin. 1. ad Cor. 11. his verbis: Quae remanent de priori substantia accidentia, scilicet color & sapor, &c. nec corpus Christi efficiunt, nec in eo fundatur. Et probatur primo, quia talis vnio nec accidentalis esse potest, nec substantialis: ergo nulla, sicut non est medium inter substantiam & accidens, ita neque inter vnionem accidentalem & substantialem. Nisi fortasse quis dicat, esse quali mistam & substantialem ex parte vnus extremi, accidentalem vero ex parte alterius, quod facile refelli potest, quia, vt vnio sit substantialis, non satis est id, quod vnitur, esse substantiam, sed oportet, modum ipsum vnionis esse substantialem, & consequenter necesse est, terminum integrum actionis vnionis esse substantiam, quia de rōe modi vnionis substantialis est, vt ad constitutionem, seu complementum substantiae pertineat: at vero si ex parte vnus extremi vnio est accidentalis, non potest in alio extremo modus vnionis esse substantialis, nec potest tota coniunctio ad substantialem terminum referri. Et haec eadem ratio concludit, non posse totam hanc vnionem esse substantialem, tum quia, cum aliud extremum sit accidens, non ordinatur tota vnio ad componendam vniam substantiam, neque vnum ens per se, tum etiam, quia modus vnionis in altero extremum est accidentalis, tum denique, quia vnio illa non est in natura, neque in hypostasi, vel subsistentia, aut existentia substantiali, vt ex dicendis constabit: praeter hanc autem non datur aliud genus substantialis vnionis, vt constat ex doctrina de Incarnatione, & metaphysica,

quia

Inter Christum & species non est vnio formalis physica.

Capreol. Ferrar.

Algerus.

1. Cor. 11.

Non est vnio sacramentalis.

quia non est aliud genus realis compositionis in substantia.

Nec accidentalia physica

Supereft, vt alteram partem probemus, nempe hanc vnionem non posse esse accidentalem, quod sic ostendo, quia in omni vnione reali accidentis & subiecti, seu quali subiecti, necesse est, vt componentia sese aliquo modo aficiant, & vnium sit aliquo modo actus alterius, saltem ad imitationem formalis & materialis causae, tam intrinsecum enim est hoc omni vnioni, saltem ex parte alterius extremi, vt etiam inter Verbum diuinum & humanitatem non intelligamus veram & realem vnionem, nisi hoc modo illam explicando, sed inter corpus Christi & species non intercedit huiusmodi habitudo, seu coniunctio, vt constat: Primo ex parte specierum, quia illae nihil in se habent, in quo pendeant a corpore Christi tanquam ab intrinseco actu, seu termino, quia vel illud esset ipsa accidentis essentia, & hoc non, vt est per se notum, quia conceptus essentiae est primus in re maximeque immutabilis, vel esset existentia, & hoc etiam dici non potest, quia, vt alias late probaui, nulla res potest per alienam existentiam, quin potius nec per entitatem a se distinctam existeret. vt omittam certissimum esse, accidentia panis non existere formaliter per existentiam corporis Christi, alias quaedam hypostatica vnio ibi interueniet, quod non est probabile, nullus enim Catholicorum id ausus est asserere. Et eadem ratione probatur, accidentia haec non habere substantiam a corpore Christi, quia in corpore Christi non est alia substantia, nisi diuina, vt ergo illa accidentia subsisterent, formaliter per substantiam corporis Christi, oporteret illa hypostaticae vniri substantiae. Verbi diuini, quod asserere plus, quam temerarium esset, quia esset nouum & inauditum mysterium sine fundamento, aut autoritate assertum, praeterquam, quod agens de mysterio Incarnationis ostendi, accidens non esse capax vnionis hypostaticae, quia non est aptum, vt per se subsistat: in accidentibus ergo nullus realis effectus intelligi potest, qui ex tali vnione ad corpus Christi in eis resultet. Et eodem discursu excludi potest eadem vnio ex parte corporis Christi, quod rationes sequentes clarius demonstrabunt.

Secunda ratio sit, quia, vbi est vera vnio, est etiam in vtroque vel altero extremorum realis modus vnionis, vt dictum est, sed neque in speciebus neque in corpore Christi fingi potest hic modus vnionis. Quod in primis de speciebus probatur, quia facta consecratione, species per se existunt, vel per solam negationem actualis inhaerentiae, vt Scotus & alij volunt, vel per modum absolutum & positium per se existendi substantiae similem, & cum actuali inhaerentia impossibilem. Sed neuter modus existendi ex his, est modus vnionis accidentium ad corpus Christi, vt de negatione inhaerendi est per se notum, & de modo per se existendi est euident, quia est modus omnino absolutus, vt substantia & independens ab altero vt ab intrinseco termino. Cuius euidentis signum est, quia possunt conseruari species consecratae, per se existentes, absque corpore Christi. Denique ipsa vox per se existendi indicat rem, quae sic existit, non inmiti alteri, atque adeo illum, modum sic existendi per se, non requirere vnionem ad alterum: at vero in accidentibus separatis nullus alius positium modus haecenus excogitatus est, praeter illum, qui requiritur, vt per se existant, imo talis modus oppositus esset modo existendi per se, oporteret enim, vt per illum accidentia essent aliquo modo in corpore Christi, seu initerentur illi, ad similitudinem illius modi, quo humanitas existere dicitur in Verbo, & niti illi, vnde, sicut ille modus excludit ab humanitate modum per se existendi, ita hic ab accidentibus. Quod ita confirmo, quia modus vnionis vnus rei ad alteram, oportet, vt ad illam terminetur vel vt ad formam, vel vt ad materiam, vel vt ad terminum,

seu sustent aculum alterius, nam sine aliqua huiusmodi habitudine nec concipi potest modus vnionis, nec praeter illas aliae possunt excogitari, cum omnia rerum genera sub illis membris comprehendantur, sed in accidentibus non potest esse modus vnionis, qui ad corpus Christi, vt ad formam terminetur, vt est per se notum: neque vt ad materiam, seu subiectum, alias inhaerent illi, quod est absurdissimum, & contra principia fidei, quia alias neque ipsa essent per se, sed afficerent corpus Christi, ipsumque quantum, rotundum, &c. denominarent. Tandem, quod non terminetur haec vnio ad corpus Christi, vt ad sustentans, vel terminans accidentia, ita ostendi potest, quia si hic modus vnionis in aliquo accidenti intelligi potest maxime in quantitate panis, quia illa est, quae proprie separatur a substantia, & per se existit, sed in ea non potest intelligi haec habitudo: quod ita ostendo. Nam tria possunt intelligi in quantitate, primum essentia eius, & ratione eius non potest dicere hanc habitudinem ad corpus Christi, quia illa essentia est immutabilis. Item, quia essentialis habitudo quantitatis est habitudo cuiusdam formae, ostensum est autem, quantitatem non respicere corpus Christi, nec vniri illi, per modum formae. Secundum est, extensio ipsius quantitatis. Et de hac euidentius est, non posse terminari a corpore Christi, nam sit sit extensio secundum se, essentialiter postulat proprios, & intrinsecos terminos sui generis, si sit extensio in ordine ad locum, nullum alium intrinsecum terminum requirit, praeter talem modum existendi in loco. Tertium est, existentia quantitatis. Et de hac etiam probatur primo, quia iam existentia quantitatis inniteretur alteri, & consequenter non proprie & vere per se existeret, sicut humanitas, quia vnitur Verbo, vt termino sustentanti, non per se existit. Secundo, quia nihil potest esse terminus existentiae alterius, & non per modum subiecti, nisi ratione substantiae: ergo illa vnio quantitatis esset immediate ad substantiam corporis Christi, quae est diuina: ergo esset quaedam vnio hypostatica, quod nullus Catholicus admittit. Tertio, quia omnes res, quae hoc modo vnitur alteri, dat illi aliquam denominationem tali formae vel naturae proportionatam, & ita Verbum vere dicitur homo ab humanitate vnita, & in vniversum in omnia alia vnione idem inuenitur, quod ex partibus seu extremis componentibus oritur denominatio, vel eorum inter se, vel saltem respectu compositi: in praesenti autem nihil huiusmodi fingi potest, quia corpus Christi nullam physicam, ac propriam denominationem accipit a quantitate panis. Nisi fortasse sic dicat, denominari Christum contentum, vel compositum ex Christo & speciebus denominari sacramentum, vel aliquid huiusmodi. Sed haec leuia sunt, quia huiusmodi denominationes, ex genere suo, realem vnionem non requirunt: vnitas enim sacramenti, ex quacunque moralis, seu artificiali compositione resultat, si adiungatur impositio ad significandum. Ratio etiam contentis & contenti per se sola non sufficit, nec huiusmodi vnionem requirit.

Secundo ex dictis facile concluditur, nec in corpore Christi posse talem modum excogitari. Primo, quia, si non est in accidentibus, cur erit in corpore Christi, cum accidentia non minus, imo magis mutabilia sint, quam Corpus Christi? non est ergo ratio, cur vnio fiat magis per mutationem corporis Christi, quam accidentium. Secundo, quia corpus Christi non vnitur accidentibus, vt per se ipsum, quali formaliter aut materialiter, seu terminatiue conferat aliquem effectum realem, vt ostensum est. Et eisdem rationibus conuincitur, non vniri, vt ab illis aliquid accipiat aliquo ex praedictis modis. Vnde neque illa afficit, neque ab eis afficitur, nec cum illis compositum aliquod compositum physicum vere vnium. Tertio, quia res, quae habet modum vnionis ad alterum,

vel communicat illi suum esse, vel in illo habet suum esse, sicut humanitas in Verbo, vel denique ab illo incipit esse, quasi formaliter, sed corpus Christi nec communicat suum esse, accidentibus, neque habet suum esse in illis, vel ab illis: ergo. Ultimo ille modus in corpore Christi non potest esse substantialis, ut, quæ adduximus in prima ratione conuincunt. Et præterea, quia cum Christus sit substantia, ex omni parte completa, non est capax noui modi substantialis. Deinde quis dicit, modum vnionis substantiæ cum accidente esse substantialem, cum accidens ad complementum substantiæ pertinere non possit: Tum deniq; quia alias differret Christus in sacramento à se ipso in carlo substantialiter saltem in modo existendi, quod nullus dicit. Nec vero potest esse hic modus accidentalis in corpore Christi: interrogo. n. ad quod Prædicamentum pertineat, vel reducatur: nam suppono ex communi ratione vnionis non esse relationem secundum esse: ad aliud autē prædicamentum reuocari non potest, quam maxime ad quantitatem: Omnis enim modus vnionis cum accidente reducitur ad illud prædicamentum accidentis, cum quo sit vnio: hic autem, si quæ est vnio cū corpore Christi, proxime cum quantitate sit: ergo ad illam maxime reuocabitur. Sed hoc etiam minime posse dici videtur: quia corpus Christi non vnitur quantitati, ut danti esse quantum: ergo nec vt habēti propriam prædicamentalem rationem: ergo non potest hic intercedere modus vnionis ad quantitatem perti- nens. Est ergo intelligibilis talis vnio, & compositum ex ea resultans. Tertio ratio confici potest ex parte termini integri, qui resultare debet ex omni vnione huiusmodi, quia neq; illud, est vna substantia neq; aliquid compositum accidentale, quia neq; est vnum quale, neq; vnum quantum, aut quid simile, neq; omnino habet vnum esse reale: dicere autem, esse vniū sacramentum, non satis est, vt supra ostendi.

Ad hæc vero omnia dici potest, concludere quidem, illam vnionem à nobis non posse intelligi, neque explicari, neque esse similem alicui earum, quas cognoscimus, non tamen directe & positue concludere, esse impossibilem: Potest enim Deus facere vnionem alterius ordinis, licet à nobis non concipiatur. Respondetur primo, si res esset de fide, & ab hominibus doctis aliud dici non posset, admittendum esset huiusmodi responsionis genus: at vero nec fides docet talem vnionem, neq; est admodum consentanea principiis fidei, vt existentia per se accidentium declaratum est, & ex alio capite iam declarabo: cur ergo reuocabimur ad has angustias, & difficiliora reddamus mysteria fidei? Secundo, sancti Patres agentes de vnione Incarnationis, quæ difficilior, & omnium altissima est, non ita respondebant infidelibus, sed curabant explicare, quæ sit illa vnio, primo dicentes esse substantialem, quia ad substantiam terminatur. Deinde distinxerunt vnionem, in natura & in substantia, & dicentes, illam non esse vnionem in natura, concluderunt, esse in substantia indicantes, vnionem illam, quæ in nullo genere rerum inuenitur, disturriendo per omnia, commentitiam esse, & impossibilem. Ex quo vterius intulerunt Theologi impossibile esse inueniri vnionem substantialem inter duas naturas substantiales, & completas, vt sic, id est, nisi vniantur in vna persona, & è contrario, non posse personam personæ substantialiter vniri, quia non potest ex duabus naturis completis vna natura, neque ex duabus personis vna persona resultare, & accedens quia non potest esse vnio substantialis, ex qua non resultet vna substantia. Sic ergo nos concludimus, non posse esse veram vnionem realem, ex qua non resultet vna aliqua res, nam veram vnionem intrinsecam ac formalem ex substantia & accidente, ex qua non resultet vnum in aliquo genere accidentis. Et ita tandem concludimus, non solum negatiue, non intelligi talem vnionem, sed & positue intelligi.

Franc. Suarez Tom. 3.

implicare & ideo non esse possibilem, quia dicitur esse vera vnio realis, in quam nec ratio nec modus, nec terminus talis vnionis conuenire potest. Loquor autē semper de intrinseca ac formali vnione, vt terminorum æquiuocationem excludam. Solet enim interdum vocari vnio accidentalis, quæ solum est per contactum, vel extrinsecam habitudinem, vt est inter vestem, & rem vestitam, locum & locatum, calami & manum, & similes, quæ reuera non sunt propriæ vniones, & compositiones, de quibus agimus, sed solum propinquitates quædam, seu habitudines aliquæ vel extrinsecæ denominationes.

Vnde excluditur aliorum euasio, qui dicunt hic intercedere vnionem, qualis esse solet inter causam principalem & instrumentum coniunctum: nam ratio instrumenti, per se sumpta solum requirit contactum, habitudinem, vel concomitantiam quandam, non autem propriam vnionem physicam, nisi id, quod est instrumentum, secundum suum esse, prius vnatur ad componendum vnum ens cum altero, quod esse dicitur principalis causa, sicut manus dicitur instrumentum coniunctum hominis, vnitum tamen illi ad componendum vnum corpus, & corpus dicitur coniunctum instrumentum animæ, cum quali tamen vnitur ad componendam vnam naturam & humanitas est organum coniunctum Verbi, cum quo prius vnitur ad componendam vnam personam, ac deniq; calor dicitur esse instrumentum coniunctum ignis, cui prius vnitur ad existendum in ipso, & componendum vnum calidum: Itaque ratio instrumenti non facit vnionem propriam, sed interdum consequitur ex vnione, vnde quando non supponitur vnio in esse, ex qua consequatur, solum intercedere potest inter instrumentum & causam extrinsecam vel effectiua aliqua coniunctio, vt est inter baculum & manum, & inter Angelum, & corpus assumptum, quæ tamen instrumenta interdum dicuntur separata, quia sunt supposita distincta à principalibus causis, quamuis alio modo dicantur coniuncta, quatenus indigent actuali vsu, seu influxu principalis cause, & vterq; modus potest accommodari speciebus, respectu corporis Christi, quia licet non sint suppositum: tamen quatenus per se existunt, habent se ad modum suppositi distincti, indigent tamē actuali vsu, & influxu corporis Christi præsentis intime, vt efficiant gratiam.

Dico secundo: Probabile est inter Christum & species intercedere reale vinculum per efficientiam & quæ si attractionem vnus ad alterum. Hæc assertio est consentanea omnibus Theologis in prima sententia citatis, cum enim specialem vnionem hic esse affirmet, & illa non possit esse formalis. videntur saltem intelligendi de effectiua, quæ satis etiam est ad eorū dicta interpretanda, imo nonnulli eorū ita diserte exposuerunt, vt Claud. de Sainct. rep. 9. c. 6. fol. 114. pag. 2. vbi ita Aug. exponit. Palac. in 4. d. 11. disp. 1. post secundam conclusionem, Guil. etiam Paris tract. de Euch. §. 1. fol. 14. dicit corpus Christi sustentare accidentia sine inhaerentia, quæ non videtur posse, nisi de efficientia intelligi, cū hic non intercedat hypostatica vnio. Secundo, vt ratione hoc ostendamus duo declaranda sunt. Primum est hoc genus vinculi esse possibile, alterum ita esse de facto.

Primum ita declaro, nam species consecrata effectiue conseruantur, sine subiecto, singulari & supernaturali actione Dei, qua supplet subiecti defectum: ergo potest Deus hunc effectum seu actionem efficere per Christi corpus, tanquam per instrumentum conlat enim ex doctrina tradita supra in materia de sacramentis in genere, & de Incarnatione, Deum posse vti creatura, vt instrumento ad actionem supernaturalem. Eadem autem ratio est de hac, quæ de cæteris. Nisi fortasse quis dicat, actionem hanc, qua species separata conseruantur, esse creationi similem, quatenus est actio absque subiecto, sicut conseruatio

Euasio. Impugnatur

Probabile est inter Christum & species intercedere reale vinculum per efficientiam & quæ si attractionem vnus ad alterum. Hæc assertio est consentanea omnibus Theologis in prima sententia citatis, cum enim specialem vnionem hic esse affirmet, & illa non possit esse formalis. videntur saltem intelligendi de effectiua, quæ satis etiam est ad eorū dicta interpretanda, imo nonnulli eorū ita diserte exposuerunt, vt Claud. de Sainct. rep. 9. c. 6. fol. 114. pag. 2. vbi ita Aug. exponit. Palac. in 4. d. 11. disp. 1. post secundam conclusionem, Guil. etiam Paris tract. de Euch. §. 1. fol. 14. dicit corpus Christi sustentare accidentia sine inhaerentia, quæ non videtur posse, nisi de efficientia intelligi, cū hic non intercedat hypostatica vnio. Secundo, vt ratione hoc ostendamus duo declaranda sunt. Primum est hoc genus vinculi esse possibile, alterum ita esse de facto.

Claud. u. Palacius. Guil. Parisi.

Probatur vnionem effectiua conseruari per corpus Christi. species sacramentales esse possibile.

seruatio animæ separata est veluti quedam continuata creatio, & si Deus produceret actum separatum, esset vera creatio. Respondetur, etiam hoc verum sit, non repugnare, creaturam esse huius actionis instrumentum, vt prædictis locis ostendi. Deinde præter hanc actionem, quæ ad existentiam accidentis terminatur, potest in accidenti separato intelligi modus per se subsistendi, quia propria actione sic, quæ non est creationi similis, sed versatur circa entitatem ipsius accidentis, vt in subiecto: huius ergo actionis poterit esse instrumentum corpus Christi. Denique præter existentiam, & modum existendi, est in accidenti localis præsentia, quæ fieri, & conseruari potest per actionem ad localem mutationem pertinentem: & hanc etiam actionem poterit efficere corpus Christi, veluti trahendo ad se accidentia: ita vt secundum præsentiam realem ab ipso separari non possit, sicut magnes ad se trahit ferrum, & tractum, quali cõinet sibi præsens & coniunctum: hæc ergo actio potest sine dubio communicari corpori Christi. Eodem autem genere argumentandi seu ratiocinandi, ostendi potest, species posse effectiue quasi attrahere ad se corpus Christi & conseruare realem præsentiam, & indistinctam cum ipsis, quod exemplo magnetis supra explicuit: & eisdem rationibus facile ostendi potest, & ex dicendis etiam constabit.

Probatum illam esse de facto.

Secundo ergo probatur ita esse de facto, argumentis factis in principio huius sectionis: nam ad veritatem omnium fere locutionum, quæ sunt de hoc sacramento, hæc vnio, & sufficiens, & necessaria videtur. Primo enim dicitur corpus Christi suppleri vicem substantiæ panis: sed usque in hærentia, quod verissimum erit, si corpus Christi effectiue sustineat accidentia, quæ panis materialiter sustinebat. Secundo recte dicuntur species instrumentum coniunctum corporis Christi, quia ab illo sustententur, & quasi omnipotenti manu tenentur: vnde supernaturalem vim, seu concursum ad operandum accipiunt. Tertio dicuntur species continere corpus Christi in cap. Firmiter, de Sum. Trinit. quod hæc etiam ratione propriissime intelligitur, quia nõ solum, respectu nostri illud quasi circumdant, sed etiam efficacia sua intra se continent ita vt ab illis separari non possint: in quo etiam magis saluatur similitudo accidentium, respectu propriæ substantiæ. Quarto, corruptis accidentibus amittit corpus Christi sacramentale præsentiam, cuius rei optima & intrinseca ratio redditur, si verum est illa ab efficacia accidentium pendere, quod magis cõsentaneum est, quam totam huius rei causam in extrinsecum Dei pactum & voluntatem reuocare: in quo etiam magis seruatur proportio accidentis cum substantia. Vnde etiam fit, vt hæc accidentia aptissime significant corpus Christi, quod continent, eiusque præsentiam quam efficiunt: vt in hoc etiam seruetur vniuersalis lex sacramentorum nouæ legis, efficere, nimirum, significare. Quinto constat motis accidentibus, moueri corpus Christi, quod vel reuocandum etiam est in solũ pactum diuini: & ita non tam mouebitur, vel trahetur corpus Christi, tractis speciebus, si ipse seipsum mouebit, vt comitetur species: vel certe necessaria est hæc vis in speciebus, quæ ad se trahant corpus Christi, nihil huic motioni resistens, sicut si magnes habeat ferrum sibi coniunctum, qui magnetem attraxerit, ferrum etiam secum feret. Conuenientius autem est, vt dixi, omnes huiusmodi effectus in proximas causas reuocare, quam in solam Dei ordinationem. Nec vero ad hunc postremum effectum satis est, quod corpus Christi habeat efficientiam circa species: conseruando illas: quia ex hac præcisâ efficientia, non sequitur, quod propter intrinsecam connexionem Christus moueatur, motis speciebus, sicut in exemplo magnetis & ferri constat. Nam licet quis moueat ferrum, non propterea secum attrahet magnetem: & idem esse existimo in corpore assumpto ab Angelo: quia, licet illo corpore moto, videatur, nostro modo con-

cipiendi & loquendi more, per accidens moueri Angelus: tamen, reuera non mouetur ex vi motus corporis, sed potius ipse se mouet, vt corpus comitetur: quia nihil ipse patitur a corpore, nec proprie ab illo continetur, sed ipse potius illud continet, ac mouet: ita ergo esset in præsentia, si accidentia in corpus Christi prædictam efficaciam non haberent. Et ratio est, quia causa vt sic, non pendet à subiecto, circa quod operatur: & ideo, licet illud remoueatur, ipsa non necessario trahitur ex vi talis motus, si non habet cum illo coniunctionem aliam: necessarium ergo est hanc ponere. Sexto tandem hoc declaratur: quia, vt supra ostendimus, esse sacramentale corporis Christi, præter intrinsecum modum præsentia, includit inseparabilem quandam habitudinem & coniunctionem ad species: ita vt, inseparabilis præsentia mutua corporis & specierum sit de ratione huius sacramenti: ergo oportuit, hanc coniunctionem fieri per intrinsecum vinculum, quoad fieri possit: nam licet consistere possit, loquendo de absoluta Dei potentia ex solo pacto extrinseco, & efficacia diuinæ voluntatis, tamen melius dicitur fieri per causas secundas, quando commode fieri potest: hoc enim & diuinæ providentiæ magis est cõsentaneum, & ad maiorem huius sacramenti perfectionem, & efficaciam pertinet. Et per hæc factis responsum est rationibus in principio factis: nam de aliis locutionibus, quæ ibi attinguntur, dicemus plura in sectione sequenti.

Sed supersunt nonnullæ difficultates, circa posteriorem assertionem. Prima est, quia, vel hæc coniunctio effectiua, est de intrinseca ratione, & vnitæ prædictæ huius sacramenti, vel non: si non, superflue & sine causa ponitur: quia sola illa vnio hic asserenda est, quæ ad ipsius sacramenti constitutionem pertinet. Si autem dicatur primum, sequitur primo, hoc sacramentum non confici per actionem verborum, quia vnio effectiua nõ potest fieri per actionem quæ extrinsecam alterius, sed per mutuum actionem extremorum, quæ inter se vniuntur, vt in præsentia vniuntur corpus & species per actionem corporis in species, & specierum in corpus: illæ autem actiones non possunt fieri per actionem verborum: repugnat enim vnæ actionem per aliam fieri: tum quia hoc ipso quod actio est fieri termini, intrinsece & essentialiter est fieri sui ipsius, tum etiam, quia alias procederet in infinitum. Ex quo sequitur secundum, hoc sacramentum confici, & constitui in primo instanti, in quo terminatur prolatio verborum: patet sequela: quia in eo instanti fit actio verborum, per quam efficitur tota consecratio: ergo tunc verba efficiunt præsentiam corporis Christi sub speciebus, separando illas à proprio subiecto, & per se constituendo: ergo in eo instanti non est vnio effectiua: ergo non est integro sacramentum constitutum.

Responderi potest primo, non esse inconueniens in eodem instanti, in quo verba efficiunt consecrationem, efficere simul corpus, & species inter se: vel eundem terminum efficiendo per actiones diuersas, vel certe, quod verba prius natura attingant substantiam corporis Christi quam præsentiam: illa vero substantia, quasi producta vi verborum, statim efficit separationem specierum à substantia panis: & contrario vero species efficiunt præsentiam corporis Christi secum. Hæc responsio est probabilis: sed mihi non omnino placet. Primo quia non videtur negandum, quin virtute verborum fiat præsentia corporis Christi sub speciebus: tum quia hoc significant verba, Hoc est, & c. tum et quia actio verborum in corpus Christi, vel formaliter terminatur ad solam præsentiam vel certe taliter fit, vt necessario cõtingat ipsam præsentiam, vt disput. 11. latius dicam. Et similiter negandum non est, quin verba effectiue expellant substantiam panis, & consequenter separent accidentia: alias non fieret conuersio virtute verborum,

rum. Deinde non recte dicitur, corpus & species simul cum verbis efficere eodem termino: quia vel efficiunt, ut causa, seu instrumenta totalia: & hoc superfluum est, & sine fundamento dicitur, quia corpus & species non possunt inter se habere actionem, nisi ut actio verborum iam ad illa intelligitur terminata, ad quid ergo ipsa efficiunt illud idem, quod virtute verborum factum inveniunt? hoc enim est ingens miraculum, quod multis videbitur impossibile, & ut minimum, est valde superfluum: Vel intelligitur corpus & species efficere cum verbis ut instrumenta partialia. Et hoc etiam dici non potest: tum quia tota consecratio fit virtute verborum, ut infra videbimus, tum etiam, quia cum corpus & species non possunt efficere, nisi ut consecrata, seu consecrata per verba, non possunt coefficere ipsi actioni, ut scilicet terminus enim non potest esse actionis principium.

Dicendum ergo videtur, in eo primo instanti non esse mutuam effectiorem inter corpus & species: est enim hæc notanda differentia inter vniorem formalem & effectiuam, quod vniio formalis consistit in aliquo modo intrinseco utriusque, vel alteri extremorum, quæ quantum est ex modo existendi, quem habet, potest esse terminus actionis vniitæ. At vero vniio effectiua solum consistit in actione, cuius terminus non est aliquis modus vniionis, præter existentiam, & præsentiam mutuam extremorum inter se. Vnde hæc vniio, quatenus est actio extremorum inter se, non potest esse terminus alterius actionis, ut argumentum supra factum recte concludit: quia ergo in instanti, quo finiuntur verba, non est nisi actio verborum, & terminus eius, ideo non intercedit tunc mutua actio inter corpus, & species. Quapropter consequenter negandum est, huiusmodi actionem esse de intrinseca constitutione huius sacramenti: sed solum id, quod per illam fieri seu conservari potest, quod in eo instanti perfectum est ex efficacia verborum: postea vero, id est, immediate, post illud instans incipit conservari per efficaciam extremorum inter se: quod non pertinet quidem ad rationem sacramenti, quia non in fieri, sed in facto esse consistit: pertinet tamen ad perfectionem eius, ut per intrinsecam efficaciam suam intercedat intrinseca quædam, & indissolubilis coniunctio inter ea, ex quibus coalescit: & hæc habet in primo instanti, ex virtute formæ, sub qua pro illo instanti totum sacramentum existit: post illud vero instans perseverat illa coniunctio, per mutuam actionem extremorum inter se, quam efficiunt, veluti per virtutem relictam à forma ex vi consecrationis.

Alter explicari posset, quamvis res eodem reuoluatur, esse de ratione huius sacramenti, ut hoc vinculum inter Christum, & species sit per actionem propriam & intrinsecam ipsius sacramenti, seu alicuius partis eius, & ideo in primo instanti consecrationis immediate fieri virtute formæ: postea vero conservari mutuo ab ipsis rebus, quæ sacramentum componunt, quasi ex virtute in eis relictâ, ratione formæ & consecrationis.

Secunda difficultas est, quomodo species & corpus Christi possint inter se inuicem agere, & in eodem genere causæ efficientis, alterum ab altero mutuo pendere: quia causæ efficiens supponitur ad actionem tam secundum existentiam, quàm secundum omnes conditiones ad agendum requisitas: ergo, ut corpus Christi agat in species, supponitur existens, & præsens hic: quia in hoc sacramento Christus non agit, nisi ut existens hic, & è conuerso, ut species agat in corpus Christi, supponitur esse, & tali modo esse, scilicet non inhaerentes, sed subsistentes: tum, quia, ut alibi iacius probaui, prius natura res existit, & subsistit, quam operetur: tum etiam, quia species nihil agunt, nisi ut consecrata, & à substantia separata: loquendo de actione sacramentali & supernaturali:

Franc. Suarez Tom. 3.

ergo vel species non possunt in hoc modo existendi dependere à corpore Christi, sibi præsentem: vel, si pendet, non possunt ipse aliquid efficere circa corpus Christi, quia iam in illo supponitur, quicquid per illas effici posset. Dices fortasse, supponi ibi Christum constitutum, & species separatas in illo instanti verborum. Sed hoc non satisfacit, quia illa actio, qua Christus conservat species, supponit ipsum sub speciebus: ergo ut sic, non potest pendere à speciebus. Vnde D. Thom. infra q. 76. art. 6. ad 3. disertè negat, Christum pendere ab speciebus: est enim eadem ratio de conseruatione, & de prima effectiione: quia conseruatio supponit principium agendi, nõ ut præexistit in tempore, vel instanti immediate præcedenti, sed ut prius natura, pro eodem instanti, in quo agit, conseruando. Aliter dici posset, ad hæc vniorem effectiuam non oportere, ut sit ista efficiencia reciproca, sed satis esse ex parte alterius extremi, ut, verbi gratia, quod Christi corpus effectiue sustentet species, quamuis nihil efficiant circa corpus Christi, vel è contrario. Sed hoc etiam mihi non placet: quia, ut videbimus, si quæ sunt coniecturæ, quæ probat hanc vniorem effectiuam, non minus procedunt ex parte vnius, quam alterius extremi: fortasse magis vrgent ex parte specierum, cum tamen non videatur corpori Christi neganda hæc efficiencia, quæ ad perfectionem pertinet. Adhuc dici posset aliter, non repugnare, de potentia absoluta aliqua duo à se mutuo pendere in genere causæ effectiue. Sed hoc, vel reuera est falsum, ut argumentum factum probat: vel, si aliquo modo est possibile, supponit multa miracula non necessaria, de quibus modo agendum non est. Respondetur ergo, in ordine ad diuersa, non esse inconueniens, esse mutuam efficienciam inter aliqua duo: nam & habitus efficit actum, & actus habitum intendit: sic igitur declarari potest in præsentem hæc mutua efficiencia nam, in primis, ut verisimilius suppono, species non attingere, seu conservare effectiue ipsam substantiam corporis Christi, ut infra dicemus: non est tamen necesse, ut species eandem efficienciam habeant, quia magis expediens fuit, ut ipse, quatenus consecrata, & separata sunt, pendant & sustententur à corpore Christi: & ideo ordine natura supponunt corpus Christi subsistens independentem ab ipsis: sic igitur corpus Christi potest per suam substantiam, & entitatem, quæ ab accidentibus panis non pendet, efficere in eadem accidentia, & conservare illa, tum in existentia, tum in modo existendi, tum etiam in præsentia: at vero species possunt efficere circa corpus Christi præsentiam, seu coniunctionem, aut attractionem ad se, quia non est necesse, quod illa actio corporis Christi circa species supponat hanc præsentiam, ut conditionem necessariam ad agendum: hæc enim condicio, ut supra ostendimus, in diuinis instrumentis non necessario supponitur: imo interdum fit actio sine tali præsentia: in præsentem vero, quamuis actio non fiat, nisi à corpore Christi præsentem, illa tamen præsentia concomitanter, seu consequenter se habet, non vero ut principium, seu conditio simpliciter necessaria: quæ ad actionem supponatur: sic enim ille modus præsentia corporis Christi potest immediate pendere à substantia eius: ergo & mediante speciebus, quia est eadem ratio, quoad hoc, quoniam efficiencia illius præsentia supponit substantiam, non tamen præsentiam ipsam.

Sed dices tandem, quomodo possunt species ad se trahere corpus Christi? oportebit enim, ut illa qualitates aliquam imprimant. Respondetur primum si ea qualitas solum est, veluti impetus motioni accommodatus, non est magnum inconueniens illam admittere, quia non est qualitas corruptiua, nec maiorem imperfectionem affert, quam ipse motus, vel præsentia localis. Secundo tamen dicitur, non esse hanc qualitatem necessariam: potest enim effectio

Z z 2 proxi-

proxime ad ipsam praesentiam terminari, sicut Deus solus potest illam efficere, sine impressione qualitatris: & sicut fortasse Angelus mouet caelum sine impressione alicuius impetus: hic enim necessarius est, quando vis agentis non potest proxime attingere effectum: alioquin sicut potest impetus immediate efficere motum, ita & vis agentis, si sit satis propinqua & proportionata.

Ad fundamenta secunda sententiae ex dictis patet responsio. Ad fundamenta vero primae opinionis nunc breuiter dicitur, neque ad veram rationem conuersionis, neque ad aliquid aliud, esse necessariam maiorem unionem inter Christum, & species, quam a nobis explicata est. Reliqua vero, quae ibi attinguntur, partim in sequenti sectione, partim in sua disputatione de transubstantiatione tractabuntur.

SECTIO IV.

Quae denominationes, & quasi idiomatum communicationes consequantur corpus Christi ex hac praesentia.

*Proprietas
varia ratio-
nes, quae in
Eucharistia
reperiuntur,
sub quibus
varia prae-
dicata illi tri-
buntur.*

Hec quaestio proponitur, ad explicandum modum loquendi in hac materia, qui in huiusmodi mysteriis est cognitu necessarius: tum ad exactius intelligendam rem ipsam, tum ad vitandos errores. Aduertendum ergo est, cum Christus sit in hoc sacramento vere realiter, & substantialiter, quaedam posse de illo hic existente absolute, & simpliciter dici, ratione suae substantiae: quaedam vero ratione modi existendi hic: quaedam propter conjunctionem ad species, & propter relationes, quae inde consequuntur: quaedam denique ratione ipsarum specierum: quae duplicia esse possunt: alia, quae reuera conueniunt corpori, quamuis mediis speciebus: alia, quae reuera solum speciebus insunt: denominant tamen corpus, veluti per quandam idiomatum communicationem, quorum omnium exempla in sequentibus proponam. Similis fere distinctio intelligi potest in ipsis speciebus: manent enim in hoc sacramento accidentia panis, alio tamen modo: vnde quaedam de illis possunt dici propter id, quod sunt: quaedam propter modum existendi, quem habent, quaedam propter id quod continent, vel representant: quaedam denique propter eam substantiam, quam antea continebant, & ex natura sua postulabant. Hic praesertim agimus de locutionibus, pertinentibus ad corpus Christi, de quibus nonnullas regulas trademus: nam quae ad species pertinent, pendunt ex his, quae de absentia substantiae panis in sequenti disputatione dicendi sumus: indicabimus tamen modum applicandi dictas regulas, quia fere est eadem proportio, supposita fidei veritate. Primo ergo dicemus de Christo, postea de speciebus. Circa Christum autem ea, quae ad absolutas praedicationes pertinent, faciliora sunt.

*Omnia prae-
dicata abso-
luta, quae
Christo se-
cundum se
conueniunt,
de illo dici-
tur ut est in
Eucharistia.*

Vnde dico primo: Omnia praedicta essentialia, seu substantialia, & accidentalia omnino absoluta, quae Christo secundum se conueniunt, dicuntur de Christo secundo, prout est in hoc sacramento. Aduertendum est: aliud esse, aliud vero conuenire illi, prout hic existit. Primum est verum de omni praedicatione conueniente Christo quacumque ratione: quia solum denotat, eam formam conuenire subiecto hic existenti, non vero conuenire hic, seu formam ipsam esse in illo, prout est hic: & hoc modo de Christo in sacramento existente vere dicitur esse in caelo, & esse in loco naturali modo, &c. quia est idem omnino Christus: at vero in posteriori modo praedicationis denotatur praedictatum quod dicitur de Christo prout est hic, seu formam, quae per tale praedictatum significatur, esse hic praesentem: & hoc sensu, intelligitur conclusio, quae tam est certa, quam certum est totam Christi substantiam, & omnia accidentia absoluta, & conuatu-

ralia illi, esse in hoc sacramento: de quo dicendum est infra qu. 76. & ita Christus, prout est hic, vere, ac proprie dicitur homo, Deus, sapiens, pulcher, & similia.

Dico secundo: Praedicta, quae significant modum existendi, si respiciant localem modum, non possunt dici de Christo, prout est in hoc sacramento: si vero significant modum sacramentalem, vere de illo affirmantur. Itaque poterit dici Christus esse hic substantialiter, & realiter, quia haec solum denotant praesentiam realem: & poterit item dici esse hic immutabiliter totus in toto & in singulis partibus: quia haec & similia indicant verum modum sacramentalis praesentiae: non poterit autem dici esse hic extensus, aut circumscriptus, quia non habet hic realem modum existendi: & eodem sensu, non poterit dici esse localiter hic, an vero in alio sensu dici possit, infra qu. 76. dicemus, ubi de hoc, & de aliis modis inquirendum est. Haec vero praedictio, est hic corporaliter: & quia uoca est: nam si solum significet veram praesentiam corporis, vera est: sicut propter essentiam substantiam, dicitur, esse substantialiter: si vero illum corporaliter dicat modum proprium existendi corporis in loco, neganda est: & hoc modo dicunt inter dum Sancti, non sumi hic Christus carnaliter, sed altiori modo, vt disput. praeced. sect. 2. & 9. tractatum est: idem iudicium est de hac voce, Naturaliter: absolute enim est hic Christus supernaturali modo, atque ita supernaturaliter: Interdum vero dicunt Sancti, vere, ac naturaliter hic esse, & a nobis sumi: vt explicet realem eius naturam hic adesse: vt idem sit naturaliter, quod vere, ac realiter.

Dico tertio: Praedicta quaedam, quae indicant unionem aliquam Christi ad species, per modum continentiae, seu mutuae realitatis praesentiae, vere ac proprie dicuntur de Christo vt hic existente. Sic dicitur Christus contineri sub speciebus, & similia: & ratio est, quia vere intercedit aliqua unio, saltem per effectiorem & inseparabilem, ac intimam praesentiam: ergo ab hac potest reduci aliqua denominatio ad Christum ex speciebus: si enim ex loco circumscripte denominatur corpus locatum, seu contentum, & ex habitu vestitum, quid mirum, quod Christus sub speciebus existens aliquam proportionatam denominationem ab eis sumat?

His positus, quae clariora sunt, difficultas est, de quibusdam praedictis, quae significant unionem, vel aliquid simile in accidentibus: quomodo dici possint de corpore Christi, quali per communicationem idiomatum: huiusmodi sunt, frangi, moueri, tangi, videri, & similia, de quibus duplex potest esse opinio.

Prima, quae sine vlla distinctione affirmat, has locutiones vere ac proprie dici de corpore Christi: ita docere visus est VValdensi. tom. 2. de sacram. c. 53. & sequentibus: & tom. 3. de sacramentalibus. cap. 41. & 42. eum secutus est Cano libr. 5. de locis. c. vlt. ad vicimum, & in eandem sententiam inclinant Ruard art. 14. pagina 301. & Soto d. 10. q. 2. art. 7. idem etiam sentit Alan. libr. 1. de Euchar. c. 37. qui nimis videtur in ea opinione tuenda. Fundamentum eorum esse potuit, quia Sancti Patres haec omnia indifferenter praedictat de corpore Christi, sc. videri, contrectari, frangi, ac dentibus atteri, vt videre licet in Chryl. Hom. 45. in Ioan. & 24. & 46. in primam ad Cor. 83. in Matt. & 61. ad Populum, Cyril. 12. in Ioan. ca. 58. Greg. hom. 22. in Euangel. Theophyl. & aliis expositioribus, & ad Cor. 11. circa illud verum, Quod pro vobis frangitur, Alger. lib. 1. de hoc sacramento, cap. 18. vbi in eandem sententiam August. refert, & fauet verbum Clementis in epist. 1. habetur in c. Tribus, de Consecrat. d. 2. vbi appellat, fragmenta corporis Domini, denique Act. 2. Lucae 22. prima ad Cor. 10. videtur vsurpari illa locutio, Panis, quem frangimus. Tandem (quod difficultus est) Berengarius in sua professione fidei co-